

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis

Marca, Pierre de

Parisiis, 1681

I. Adversùs satyras.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14704

FRAGMENTA.

I.

Adversus satyras.

I. **P**RODIERAT in lucem infaustis auspiciis libellus quidam, tacito auctoris nomine, pro asserendis Presbyterorum parochialium juribus adversus regularium varios conatus, quibus illa perturbari querebatur. Putavit partium suarum esse Ioannes Bagotius Societatis Iesu Presbyter pietate & eruditione clarus hominis impetum contundere; habiturumque operæ suæ fautores Episcopos sperabat, quòd eorum dignitatem auctoritatemque, libello illo læsam, suo disertè vindicaret; non omiſſa tamen regularium cura, quibus tuendis tractatum penè integrum absumpsit. Interim cleri Gallicani cœtus generalis habitus est Parisiis; quam in civitatem se contulerant dilecti à provinciis singulis Episcopi duo, totidemque secundi ordinis delegati, viri

sanè muneri ad quod destinati fuerant non impares, utpote qui pietatis, ingenii, eruditionis, prudentiæque dotibus erant singulariter instructi. Alienum itaque ab officio suo esse cùm existimassent indiscussos relinquere & libellum anonymum eique adversum Bagotii tractatum, cùm in eis de sacramento pœnitentiæ & aliis capitibus ad salutem fidelium Episcopis specialiter & principaliter commissam pertinentibus ageretur, disputationis illius curam delegarunt selectis quibusdam ex primo & secundo ordine viris; qui negotium illud studiosè amplexi, diuturno & serio labore quod sibi munus mandatum erat frequentibus ea de re ad cœtum cleri relationibus factis impleverunt. Pupugerat Episcopos, inter cetera, definitio illa Bagotii qua velut ex D. Thomæ doctrina scripserat posse Romanum Pontificem omnes episcopales functiones in singulis diœcesibus, non expectato priorum Episcoporum consensu, per se vel per alios à se delegatos perficere. Huic de se factæ expostulationi respondit scripto Bagotius; professusque est, inter cetera, sententiam suam illam eo se modo intelligere quo potestas Pontificis explicata fuerat à Concilio Florentino, prout ego synodi illius verba

interpretatus fueram in præfatione voluminis nostri de concordia sacerdotii & imperii; tandemque eum in sensum articulum suum clero Gallicano oblatum expolivit quo potestatem inter atque illius usum distinxit; huiusque modum à jure & regulis in eo expressis petendum docuit juxta nostram de sensu decreti Florentini sententiam.

II. Dum ista satis calidè agerentur apud cœtu cleri, libellus quidam emerfit inscriptione sua pollicitus sententiæ Bagotianæ confutationem, quam trahendam aiebat ex Concilii Florentini & Glabri testimoniis desumptis, ut ipse dicebat, è libro nostro de concordia. Itaque statim auspiciatur opus illud suum ab exhibitione commentationis ejus quam in decretum Concilii edideramus in corpore voluminis, omissa interim quam in præfatione operis uberiolem & minùs invidiosam decreti illius interpretationem præbueramus. Hac autem scribendi arrepta occasione, contendit ex nostris illis principiis non tantùm falsam esse Bagotii opinionem, quatenus absque ullo discrimine potestatem gerendi vel delegandi functiones omnes pontificales in singulis diœcesibus invitis earum Episcopis Papæ permittit, sed porrò nullum jus competere

competere Romano Pontifici agendi aliquid in aliena diœcesi aut regulares aliove cœtus ab Episcoporum jurisdictione eximendi. Deinde in auctoritatem Papæ per universas Ecclesiæ partes diffusam plenus Luthero, Calvino, & Antonio Spalatensi debacchatur, veterem illam conquestionem Gregorii M. adversus Ioannis Constantinopolitani audaciam detortis interpretationibus ad suum propositum trahendo. Tandem Ianseniani erroris confixi dolore pressus, quamvis de potestate in ministeriis obeundis solum ageretur, ille propositi sui tenax, quod præcipuum animoolvebat, se ad differendum accinxit de auctoritate Papæ in definiendis articulis fidei, quam non solum infallibilem non esse dixit, sed potius nullam, eam lectoribus per ludibrium irridendam propinando, advocatis aliquot è Bagotii Apologetico testimoniis, ac si causam illius ageret.

III. Sparsa per urbem & apud collegas nostros clanculariis artibus libello illo, amici quidam meæ famæ studiosi monuerunt doli mali quo auctor ille veteratoriè in me utebatur, ut incautis ex meo nomine, quod operi suo præscribebat, facilius persuaderet quos ille errores seu potius hæreses congerebat, vel à

D. d

me doceri, vel ex libri mei definitionibus colligi. Has artes ego quoque etiam non monitus agnoveram. Sed contemnendum existimabam latentem post columnas mali nominis debitorem, præcipuè cum opusculum istud à nostris Episcopis non solum contemptu sed etiam indignatione communi jam exceptum viderem. Atamen nolui deesse consilio amicorum, conquestusque sum tandem apud religiosissimos patres de injuria mihi facta ab auctore libelli, qui errores suos obtento nomine meo tegere vellet, in eorumque me confortium & evictionem vocare. Falsus quidem sum me opere illo nostro scripsisse regendam juxta canones Ecclesiam à Pontificibus Romanis, hancque esse regulam quam ipsimet sibi præscribunt; sed auctorem illum dissimulasse dixi exceptionem quam illo eodem opere docui, quoniam propositum illius funditus evertebat, scilicet penes sedem apostolicam plenam potestatem esse canones illos remittendi & temperandi quando res ita ferunt, eaque dispensandi auctoritate usos esse summos Pontifices à mille & ducentis annis tam in occidente quàm in oriente. Adjunxi etiam priori conquestionis capiti devolutum auctorem ad substantandam & traducendam auctoritatem

summi Pontificis in decidendis contro-
versis fidei, cum summopere auctoritas
illa & colatur & suscipiatur ab Ecclesia
Gallicana, cujus ea de re sententia pate-
facta erat in tribus epistolis datis ad In-
nocentium X. & Alexandrum VII. à
cœtu Episcoporum in causa Iansenianæ
hæreseos, & ex ejus mandato à me com-
positis. Petivique tandem à religiosissimo
cœtu daret operam ut libellus ille quan-
toocyus conquireretur, quò debita censu-
ra à cœtu notari posset, interim verò ut
auctoritate publica Regis ejus lectio ve-
taretur, interpellato Domini Cancellarii
præsidio.

IV. Summo applausu ab universis ex-
cepta est conquestionis meæ ratio, om-
niumque suffragiis decretum ut Dominus
Episcopus Meldensis provinciæ Parisien-
sis delegatus, cujus singulares animi do-
tes Gallia colit, à super illustri Cancel-
lario fratre suo libelli suppressionem im-
petraret. Cautumque præterea ut expo-
situlatio mea unâ cum decreto in acta pu-
blica redigeretur, quò posteris constaret
quantopere ab hæretici illius vecordia
clerus Gallicanus abhorreret. Debuerat
cedere tot procerum sacrorum judicio,
nisi in animum induxisset per calcatam
quæ patribus debetur pietatem gradus

D d ij

ad parricidalem famam sibi facere. Quare post quindecim mensium silentium, quas interim meditatus erat adversus summi Pontificis & Episcoporum auctoritatem profanas definitiones, quasi conquestioni meæ responderet, prælo commisit, longissima epistola ad me directâ ab errorum sociis postmodum publicanda.

V. Posuit in fronte excerptam ex actis publicis cleri exostulationem meam cœtusque sanctissimi decretum, cujus auctoritatem observationibus suis, quas subjungit, infringi posse sperabat. Ait decretum illud à me subornatum & suppositum. Quasi suspicio falsi in me cadere possit, qui quondam Parlamenti Navarrae Præses in criminis illius reos lege Cornelia frequenter egi, qui tria juris præcepta per totum vitæ decursum in statu seculari laudabiliter, quod ad hominum iudicium attinet, implevi, quique in statu ecclesiastico castigatiorem, quantum fieri potuit, instituti mei tenorem sequi summopere curavi. In huius ergo criminis societate conjuncti mihi erant & Præses comitorum, qui actis subscripsit, religiosissimus & candore animi atque sinceritate conspicuus Dominus Archiepiscopus Narbonensis, tum qui acta illa subscriptione sua firmata publicarunt, tum cœtus secreta-

rii, moxque pro meritis in Ecclesiam quifque suis, hic Coadjutor Archiepiscopi Viennensis creatus, alter Episcopus sancti Papuli. Sed quàm falsus sit animi, qui sola falsi allegatione adversus decretum quam patitur damnationis infamiam diluere se posse confidebat, vel saltem ex schola rhetorum, quam excoluisse declamatoria sua oratione cupit videri, didicisse potuerat, docentibus magistris accusationem ejus criminis quod non est verosimile, se ipsa refelli, non expectata rei exceptione. Quid autem alienius à verosimili quàm virum non alioqui vecordem octoginta hominibus attentis & sagacibus, qui deprehendere reum possent in manifesto scelere, falsum decretum obtrusisse? Facetus autem homo vult sibi plaudere doloremque suum minuere alterius calumniæ remedio quam comminiscitur, asserens tam odiosè exceptam ab universo cœtu conquestionem meam ut ab amicis quoque meis palam irrisus fuerim. Addere debuerat id patere ex decreto quod ea de re latum est, nisi quòd ab eo se liberatum putat sola audacia falsi conficti.

VI. Enimvero derisum tunc me fuisse fatebor si unquam ea fuerit infelicitas mea ut quæ in cœtu celebrium eruditione

& dignitate virorum, tum in senatibus & consiliis regis, tum in aliis provinciarum & urbium conventibus, sæpius de negotiis publicis & privatis edisserui, non fuerint prono audientium favore recepta. Ita nec pipulo aliquis unquam ante fores me distulit, nec convicio in os affecit, neque à tergo ulla ciconia pinxit. Ingratus autem erga sanctissimum illum Episcoporum & Presbyterorum conventum fuerim, si me ingentes illi gratias debere non fatear ob singularem illam humanitatem quas meas sæpe de negotiis ecclesiasticis & politicis extemperaneas commentationes excipiebat, qualque frequenter à me licet invito & sponte tacente exigebat; tantum aberat ab eorum quæ à me dicebantur subsannatione & ludibrio. Quare callidè se gessit tenebrius ille dum capiti suo velum obtendit sub quo lateret, ne duplicis calumniæ nota frons ejus inurenda ex veteri lege calumniatorem in hominum oculis velut in theatro cum elogio criminis traduceret.

VII. Istitis calumniæ præfidiis paratus, eadem bona fide aggreditur conquestionis & capitum de concordia à me citatorum disputationem. Contendit primum nullam mihi fuisse causam conquerendi de testimonio Glabri, sed præcipuè

Concilii Florentini ab eo in priore libello adducto, cum eo usus fuerit juxta interpretationem meam, pro confutanda scilicet Bagotij opinione, quæ permittit Papæ omnes episcopales functiones per se vel per delegatos suos obeundas absque consensu Episcoporum. Atque adeo in eadem illa interpretatione se iterum prolixius jactat in hac epistola ut fidem faciat, ex meis quoque principiis, suæ doctrinæ, quam tamen profert ultra limites rei controversæ. Deinde progreditur ad ulteriorem disquisitionem capitum illorum libri de concordia in quibus contendebam contrariam auctoris menti sententiam comprehendi & explicari; ubi variis cavillationibus, quam apertis verbis expressi, mentem meam obscurare, torquere, & quasi per vim mihi met ipsi eripere conatur.

VIII. Tandem pondere veritatis velut in equuleo distentus fateri cogitur meas definitiones suis opinionibus adversari, atque adeo de illis mecum satis inhumanè digladiatur, mihi que velut capitale læsæ antiquitatis crimen objicit quòd derelicto veteri jure canonico, novum amplexus sim, sicque argentum meum versum sit in scoriam, ut ipse scribit ex Propheta. Ex qua narratione patet stu-

por hominis, qui cum nullam mihi conquerendi causam fuisse velit ex eo capite quod dicerem eum alienam à meo sensu opinionem mihi affinxisse, idque se demonstraturum toto hoc libello profiteatur, attamen in eas ipse tandem se deductum videt angustias ut mecum confingere de principali capite disputationis cogatur, de potestate scilicet supra canones apostolicæ sedi pridem juxta canones quæsitæ, & de viribus juris novi, quod veteri derogat.

I X. Hæc velut in folle & quasi per aversionem dixi, ut facilius larvati hominis vasrities detegatur, qui causæ conjectionem mutat, & quod de singulari quadam Bagotii opinione vera vel falsa, de qua sola tunc agebatur, discutiendum sibi proposuerat, ad generalem quæstionem de potestate universali Pontificis Romani in omnibus causis & casibus transfert, ut eam funditus evertat.

X. Bagotius, quemadmodum dicebam initio, invitatus ab Episcopis ut apertius mentem suam aperiret, non alio duce ab hoc labyrintho extricare se voluit quàm decreto Concilii Florentini juxta interpretationem quam illi adhibueram in præfatione operis de concordia. Ex adverso tamen stat adversa-

rius, qui ex mea quoque interpretatione dirimendam litem vociferatur. Itaque cum ab utroque litigantium delectus arbiter, addictus sim formulæ quam mihi ipsi & aliis præcipi, non possum defugere auctoritatem nec iudicii ferendi onus detrectare. Quod ut faciam breviter, sed robustè, observare debeo verba decreti Florentini, comparata Græca oratione cum Latina, me illo proposito expendisse ut pateret sincera mens patrum, ne ampliùs decreti verbis quidam è nostris Theologis, ut factum olim temporibus Concilii Tridentini, terrerentur quò minus illis liquidò subscriberent. Itaque dixi potestatem regendi universalem Ecclesiam tribui quidem per decretum illud summo Pontifici, ea tamen lege ut modus in illa potestate exercenda sequendus sit quem & acta Conciliorum & canones exhibent. Vnde ex Grecis Latina sic dispungenda dicebam: *quem ad modum & in actis Conciliorum & in canonibus continetur, ἀπὸ τῶν, quemadmodum etiam*, prout hodie legitur in editis. Sanè in capite octavo libri tertii errorem lectionis illius dolo Abrahami Cretensis, qui primus Concilium Latinè vertit, tribuendum scripseram. Sed re meliùs expensa, doli invidiam interpreti detraxi, & ex hodierna

lectione priorem patrum sensum colligi posse scripsi in præfatione operis; quamvis emendari debeat juxta veterem lectionem saltem in voce *etiam*, cujus loco legitur & apud Nauclerum, Fulgosium, & Antoninum, qui referunt verba decreti temporibus suis editi. Si quis verò castigationem illius vocis, quamvis apertius decreti sensum patefaciat, insuperhabeat, nihil demi perspiciat de vera decreti sententia, quam primus, ut puto, publicavi. Ex hac probè intellecta Bagotius controversam petitionem suam Episcoporum cœtui probavit, docens potestatem Papæ in singulis diœcesibus juxta modum in canonibus præscriptum esse exercendam & in casibus à jure expressis, fortean si necessitas urgeat supplendæ negligentia prælatorum, ad evidens commodum & ædificationem Ecclesiæ atque fidelium. Sed adversarius meam sententiam & decreti concepta verba in pravum sensum detorquens, non in eo hæret ut modus potestatis exerceatur juxta canones, sed addit amplius quod à malo est, nempe sic exercendam juxta canones ut nihil Papæ liceat supra canones, atque adeo cum secundum canones Episcopi nihil agere possint in aliena diœcesi absque consensu proprii Episcopi, eandem esse causam

Papæ, qui iisdem canonibus subjicitur. Hæc consecutio additur quidem ab adversario decreti verbis & meæ interpretationi. Sed jam olim damnata est ab actis Conciliorum & canonibus, & tandem anathemate in auctoribus suis fulgurita, ut ostendam suo loco; ubi Glabri mentem, & quodnam sit illius testimonii pondus, expendam. Quis ergo non faveat conquestioni meæ, cum videat & Concilio & mihi portentum illud schismaticæ imò & hæreticæ nequitiae imputari quod majoribus hostiis procurari debeat, si non effuso, quod nolim, saltem suffuso adversariorum sanguine, quoadusque eos sceleris sui pudeat & pœniteat.

XI. In quamplurimis sanè operis nostri locis disertè scripsi in canonibus & decretis Pontificum veram esse regendæ universalis Ecclesiæ regulam, quam sibi ceterisque ea religione observandam proponunt ipsi summi Pontifices ut si per obreptionem contrarium illis aliquod apostolicæ sedis rescriptum importuna petentium suggestionem elicitum fuerit, irritum esse decernant. Sed longissimè distat hæc definitio ab illa quam adversarius invehit opinione. Ista enim Papæ adimit omnem auctoritatem de canonibus ipsis decernendi, seu per remissionem & tem-

perationem juris vel aliam dispensationem, seu per specialem in causa aliqua derogationem. Quare consultò observavi in mea conqueſtione ea omnia quæ de canonum viribus & auctoritate à me ſcripta fuerant ſic capienda quemadmodum veteres Pontifices atque tandem Pius IV. de Concilii Tridentini canonibus & decretis conſtituerant, ſcilicet juxta illam regulam componendas eſſe controverſias eccleſiaſticas. Deinde ſubjunxi caput aliud, quo nefaria adverſarii opinio aliena & à veritate & à mea mente demonſtrabatur, nempe regulam illam accipiendam eſſe cum exceptione auctoritatis pontificiæ in diſpenſationibus canonum concedendis, qua ſummos Pontifices jam mille & ducentis abhinc annis uſos fuiſſe in occidente & oriente notavi docuiſſe me ejuſdem operis libro tertio per quatuor integra capita.

XII. Sed urget adverſarius, & in me velut mirmillonem retiarius ſcilicet emeritus agit, meque non ſuis tantùm ſed meis quoque retibus captum ludibrio lectorum traducendum exponit. Aſſerit, veluti juris ſui fiducia fretus, inanem eſſe querelam meam, etiam poſitis quæ deſcripſi poteſtatis pontificiæ fundamentis in remiſſione canonum. Quod ut evincat,

minutis ad plerosque paragraphos notis id unum præ se fert, hoc vel illo loco nihil detrahi suæ opinioni. Quod joculare est, quasi scilicet singulæ periodi ad controversiam nondum exortam dirigi debeant. Hic monendus (ut resipiscat, si qua illi pars sanæ mentis superest) quatuor illa capita voluminis nostri superiùs laudata complecti longissimam & eruditam, præfiscine dixerim, dissertationem de antiqua auctoritate summi Pontificis in dispensatione canonum. Hanc materiam methodo quadam nostris auctoribus intacta, propositis à vetustate petitis exemplis, & progressu illius juris animadverso, in unum corpus compegi. Veterem dispensandi modum eum docui qui versabatur in venia canonis violati & in viribus restitutis, tum ordinationi, tum ceteris actionibus, quæ summo jure ex vi canonum erant nullæ, ceterùm à sexcentis annis invaluisse usum remittendæ obligationis canonum, ne scilicet per factum contrarium violati censeantur. Porro ut quàm vetustus esset usus potestatis illius pontificiæ demonstraretur, recludenda fuerunt scrinia antiquitatis ecclesiasticæ, & quæ sparsa erant in unum colligenda, quò manifestiùs pateret in omni causarum genere usurpata dispensationum

possessio. Itaque nunc de . . . . .

Heic substitit auctor.

II.

De advocacione Comitum.

QVI de seculari advocacione tractant, ejus originem repetunt à Concilio Africano. In quo sanè viros graves hallucinatos fuisse suspicor, & in eum errorem impegisse ductos verbis lemmatis quod Dionysius exiguus canoni LXXV. præfixit *De defensoribus Ecclesiarum ab Imperatore poscendis*. Tamen si canonis verba expendantur, & ejus consuetudinis ratio habeatur quæ tum in Ecclesia vigeat, facile sententiam veram patrum assequemur. Episcopi intercessionem suam erga Principes iis præstabant qui potentum vi oppressi, de injuriis suis apud Ecclesiam conquerebantur & ejus auxilium flagitabant, ut docet canon octavus Concilii Sardicensis: *Honestum est autem ut Episcopi intercessionem his præstent qui iniqua vi opprimuntur, aut si vidua affligatur, aut pupillus expolietur; si tamen isthæc nomina justam habeant causam aut petitionem*. Sed quia molestum erat tam frequentibus querelis Imperatoribus negotium faceffere, & ut